

dà fāng guǎng fó huá yán jīng
大方廣佛華嚴經

bā shí huá yán
八十華嚴

juàn dì sān shí wǔ
卷第三十五

shí dì pǐn dì èr shí liù zhī èr
十地品第二十六之二

yú tiān guó sān cáng shí chā nán tuó fèng zhì yì
于闐國三藏實叉難陀奉 制譯

zhèng tǐ hàn pīn
正體漢拼

lú xiāng zàn
爐香贊

lú xiāng zhà rè fǎ jiè méng xūn zhū fó hǎi huì xī yáo wén
爐香乍爇 法界蒙熏 諸佛海會 悉遙聞

suí chù jié xiáng yún chéng yì fāng yīn zhū fó xiàn quán shēn
隨處結祥雲 誠意方殷 諸佛現全身

nán wú xiāng yún gài pú sà mó hē sà
南無香雲蓋菩薩摩訶薩。 (sān chēng)
(三稱)

dà fāng guǎng fó huá yán jīng juàn dì sān shí wǔ
大方廣佛華嚴經卷第三十五

shí dì pǐn dì èr shí liù zhī èr
十地品第二十六之二

dì èr dì
第二地

zhū pú sà wén cǐ ,
諸菩薩聞此，

qí xīn jìn qīng jìng ,
其心盡清淨，

jiē cóng yú zuò qǐ ,
皆從於座起，

pǔ sǎn shàng miào huá ,
普散上妙華，

shàn zāi jīn gāng cáng !
「善哉金剛藏！

shàn shuō yú cǐ dì ,
善說於此地，

jiě tuō yuè pú sà ,
解脫月菩薩，

lè wén dì èr dì ,
樂聞第二地，

jī qǐng jīn gāng cáng :
即請金剛藏：

fó zǐ jiē lè wén ,
佛子皆樂聞，

zuì shèng wēi miào dì ,
最勝微妙地，

yí qiè jiē huān xǐ 。
一切皆歡喜。

yǒng zhù xū kōng zhōng ,
踴住虛空中，

tóng shí gòng chēng zàn :
同時共稱讚：

dà zhì wú wèi zhě !
大智無畏者！

pú sà suǒ xíng fǎ 。
菩薩所行法。」

zhī zhòng xīn qīng jìng ,
知眾心清淨，

suǒ yǒu zhū xíng xiāng ,
所有諸行相，

dà huì yuàn yǎn shuō ,
「大慧願演說，

suǒ zhù dì èr dì !
所住第二地！」

èr shí jīn gāng cáng pú sà gào jiě tuō yuè pú sà yán :
爾時，金剛藏菩薩告解脫月菩薩言：

fó zǐ ! pú sà mó hē sà yǐ xiū chū dì yù rù dì èr dì ,
「佛子！菩薩摩訶薩已修初地，欲入第二地，

dāng qǐ shí zhǒng shēn xīn hé děng wéi shí ? suǒ wèi zhèng zhí xīn róu
當起十種深心。何等為十？所謂：正直心、柔

ruǎn xīn kǎn néng xīn tiáo fú xīn jí jìng xīn chún shàn xīn bú
軟心、堪能心、調伏心、寂靜心、純善心、不
zá xīn wú gù liàn xīn guǎng xīn dà xīn pú sà yǐ cǐ shí xīn
雜心、無顧戀心、廣心、大心。菩薩以此十心，
dé rù dì èr lí gòu dì
得入第二離垢地。

「fó zǐ pú sà zhù lí gòu dì xìng zì yuǎn lí yī qiè shā shēng
佛子！菩薩住離垢地，性自遠離一切殺生，
bú chū dāo zhàng bú huái yuàn hèn yǒu cán yǒu kuì rén shù jù zú
不畜刀杖，不懷怨恨，有慚有愧，仁恕具足，
yú yī qiè zhòng shēng yǒu mìng zhī zhě cháng shēng lì yì cí niàn zhī xīn shì
於一切眾生有命之者，常生利益慈念之心；是
pú sà shàng bú ǐ xīn nǎo zhū zhòng shēng hé kuàng yú tā qǐ zhòng shēng xiǎng
菩薩尚不噁心惱諸眾生，何況於他起眾生想，
gù yǐ zhòng yì ér xíng shā hài xìng bú tōu dào pú sà yú zì zī
故以重意而行殺害！性不偷盜，菩薩於自資
cái cháng zhī zhǐ zú yú tā cí shù bú yù qīn sǔn ruò wù shǔ
財，常知止足，於他慈恕，不欲侵損；若物屬
tā qǐ tā wù xiǎng zhōng bú yú cǐ ér shēng dào xīn nǎi zhì cǎo yè
他，起他物想，終不於此而生盜心，乃至草葉
bú yǔ bú qǔ hé kuàng qí yú zī shēng zhī jù xìng bú xié yīn pú
不與不取，何況其餘資生之具！性不邪淫，菩
sà yú zì qī zhī zú bú qiú tā qī yú tā qī qiè tā suǒ hù
薩於自妻知足，不求他妻，於他妻妾、他所護
nǚ qīn zú méi dìng jí wéi fǎ suǒ hù shàng bú shēng yú tān rǎn zhī xīn
女、親族媒定及為法所護，尚不生於貪染之心，
hé kuàng cóng shì kuàng yú fēi dào xìng bú wàng yǔ pú sà cháng zuò shí
何況從事！況於非道！性不妄語，菩薩常作實
yǔ zhēn yǔ shí yǔ nǎi zhì mèng zhōng yì bú rěn zuò fù cáng zhī yǔ
語、真語、時語，乃至夢中亦不忍作覆藏之語，
wú xīn yù zuò hé kuàng gù fàn xìng bú liǎng shé pú sà yú zhū zhòng
無心欲作，何況故犯！性不兩舌，菩薩於諸眾

shēng wú lí jiān xīn wú nǎo hài xīn bú jiāng cǐ yǔ wéi pò bǐ gù ér
生無離間心、無惱害心，不將此語為破彼故而
xiàng bǐ shuō bú jiāng bǐ yǔ wéi pò cǐ gù ér xiàng cǐ shuō wèi pò zhě
向彼說，不將彼語為破此故而向此說，未破者
bú lìng pò yǐ pò zhě bú zēng cháng bú xǐ lí jiān bú lè lí jiān
不令破，已破者不增長，不喜離間，不樂離間，
bú zuò lí jiān yǔ bú shuō lí jiān yǔ ruò shí ruò bú shí xìng
不作離間語，不說離間語，若實、若不實。性
bú è kǒu suǒ wèi dú hài yǔ cū guǎng yǔ kǔ tā yǔ lìng
不惡口，所謂：毒害語、粗獷語、苦他語、令
tā chēn hèn yǔ xiàn qián yǔ bú xiàn qián yǔ bǐ è yǔ yōng jiān
他瞋恨語、現前語、不現前語、鄙惡語、庸賤
yǔ bú kě lè wén yǔ wén zhě bú yuè yǔ chēn fèn yǔ rú huǒ
語、不可樂聞語、聞者不悅語、瞋忿語、如火
shāo xīn yǔ yuàn jié yǔ rè nǎo yǔ bú kě ài yǔ bú kě lè
燒心語、怨結語、熱惱語、不可愛語、不可樂
yǔ néng huài zì shēn tā shēn yǔ rú shì děng yǔ jiē xī shě lí cháng
語、能壞自身他身語，如是等語皆悉捨離，常
zuò rùn zé yǔ róu ruǎn yǔ yuè yì yǔ kě lè wén yǔ wén zhě
作潤澤語、柔軟語、悅意語、可樂聞語、聞者
xǐ yuè yǔ shàn rù rén xīn yǔ fēng yǎ diǎn zé yǔ duō rén ài lè
喜悅語、善入人心語、風雅典則語、多人愛樂
yǔ duō rén yuè lè yǔ shēn xīn yǒng yuè yǔ xìng bú qī yǔ pú
語、多人悅樂語、身心踴悅語。性不綺語，菩
sà cháng lè sī shěn yǔ shí yǔ shí yǔ yì yǔ fǎ yǔ shùn
薩常樂思審語、時語、實語、義語、法語、順
dào lǐ yǔ qiǎo tiáo fú yǔ suí shí chóu liàng jué dìng yǔ shì pú sà
道理語、巧調伏語、隨時籌量決定語，是菩薩
nǎi zhì xì xiào shàng héng sī shěn hé kuàng gù chū sàn luàn zhī yán xìng bú
乃至戲笑尚恆思審，何況故出散亂之言！性不
tān yù pú sà yú tā cái wù tā suǒ zī yòng bú shēng tān xīn
貪慾，菩薩於他財物、他所資用，不生貪心，

bú yuàn bú qiú xìng lí chén huì pú sà yú yī qiè zhòng shēng héng qǐ cí
不願不求。性離瞋恚，菩薩於一切眾生恆起慈
xīn lì yì xīn āi mǐn xīn huān xǐ xīn hé rùn xīn shè shòu
心、利益心、哀愍心、歡喜心、和潤心、攝受
xīn yǒng shě chén hèn yuàn hài rè nǎo cháng sī shùn xíng rén cí
心，永捨瞋恨、怨害、熱惱，常思順行，仁慈
yòu yì yòu lí xié jiàn pú sà zhù yú zhèng dào bù xíng zhān bǔ
祐益。又離邪見，菩薩住於正道，不行占卜，
bú qǔ è jiè xīn jiàn zhèng zhí wú kuāng wú chǎn yú fó fǎ
不取惡戒，心見正直，無誑無諂，於佛、法、
sēng qǐ jué dìng xìn
僧起決定信。

fó zǐ pú sà mó hē sà rú shì hù chí shí shàn yè dào cháng wú
「佛子！菩薩摩訶薩如是護持十善業道，常無
jiān duàn fù zuò shì niàn yī qiè zhòng shēng duò è qū zhě mò bù
間斷，復作是念：『一切眾生墮惡趣者，莫不
jiē yǐ shí bù shàn yè shì gù wǒ dāng zì xiū zhèng xíng yì quàn yú tā
皆以十不善業；是故我當自修正行，亦勸於他，
lìng xiū zhèng xíng hé yǐ gù ruò zì bù néng xiū xíng zhèng xíng lìng tā
令修正行。何以故？若自不能修行正行，令他
xiū zhě wú yǒu shì chù
修者，無有是處。』

fó zǐ cǐ pú sà mó hē sà fù zuò shì niàn shí bù shàn yè
「佛子！此菩薩摩訶薩復作是念：『十不善業
dào shì dì yù chù shēng è guǐ shòu shēng yīn shí shàn yè dào
道，是地獄、畜生、餓鬼受生因；十善業道，
shì rén tiān nǎi zhì yǒu dǐng chù shòu shēng yīn yòu cǐ shàng pǐn shí shàn yè
是人、天乃至有頂處受生因。又此上品十善業
dào yǐ zhì huì xiū xí xīn xiá liè gù bù sān jiè gù què dà
道，以智慧修習，心狹劣故，怖三界故，闕大
bēi gù cóng tā wén shēng ér jiě le gù chéng shēng wén chéng yòu cǐ shàng
悲故，從他聞聲而解了故，成聲聞乘。又此上

pǐn shí shàn yè dào xiū zhì qīng jìng bú cóng tā jiào zì jué wù gù
品十善業道，修治清淨，不從他教，自覺悟故，
dà bēi fāng biàn bú jù zú gù wù jiě shēn shēn yīn yuán fǎ gù chéng dú
大悲方便不具足故，悟解甚深因緣法故，成獨
jué chéng yòu cǐ shàng pǐn shí shàn yè dào xiū zhì qīng jìng xīn guǎng wú
覺乘。又此上品十善業道，修治清淨，心廣無
liàng gù jù zú bēi mǐn gù fāng biàn suǒ shè gù fā shēng dà yuàn gù
量故，具足悲愍故，方便所攝故，發生大願故，
bú shě zhòng shēng gù xī qiú zhū fó dà zhì gù jìng zhì pú sà zhū dì
不捨眾生故，希求諸佛大智故，淨治菩薩諸地
gù jìng xiū yī qiè zhū dù gù chéng pú sà guǎng dà xíng yòu cǐ shàng
故，淨修一切諸度故，成菩薩廣大行。又此上
pǐn shí shàn yè dào yī qiè zhǒng qīng jìng gù nǎi zhì zhèng shí lì sì
品十善業道，一切種清淨故，乃至證十力、四
wú wèi gù yī qiè fó fǎ jiē dé chéng jiù shì gù wǒ jīn děng xíng shí
無畏故，一切佛法皆得成就。是故我今等行十
shàn yīng lìng yī qiè jù zú qīng jìng rú shì fāng biàn pú sà dāng xué 』
善，應令一切具足清淨；如是方便，菩薩當學。』

fó zǐ cǐ pú sà mó hē sà yòu zuò shì niàn shí bú shàn yè
「佛子！此菩薩摩訶薩又作是念：『十不善業
dào shàng zhě dì yù yīn zhōng zhě chù shēng yīn xià zhě è guǐ yīn
道，上者地獄因，中者畜生因，下者餓鬼因。
yú zhōng shā shēng zhī zuì néng lìng zhòng shēng duò yú dì yù chù shēng è
於中，殺生之罪能令眾生墮於地獄、畜生、餓
guǐ ruò shēng rén zhōng dé èr zhǒng guǒ bào yī zhě duǎn mìng èr zhě
鬼；若生人中，得二種果報，一者短命，二者
duō bìng tōu dào zhī zuì yì lìng zhòng shēng duò sān è dào ruò shēng rén zhōng
多病。偷盜之罪亦令眾生墮三惡道；若生人中，
dé èr zhǒng guǒ bào yī zhě pín qióng èr zhě gòng cái bú dé zì zài
得二種果報，一者貧窮，二者共財不得自在。
xié yīn zhī zuì yì lìng zhòng shēng duò sān è dào ruò shēng rén zhōng dé èr
邪淫之罪亦令眾生墮三惡道；若生人中，得二

zhǒng guǒ bào yī zhě qī bù zhēn liáng èr zhě bù dé suí yì juàn shǔ
種果報，一者妻不貞良，二者不得隨意眷屬。

wàng yǔ zhī zuì yì lìng zhòng shēng duò sān è dào ruò shēng rén zhōng dé èr
妄語之罪亦令眾生墮三惡道；若生人中，得二

zhǒng guǒ bào yī zhě duō bèi fēi bàng èr zhě wéi tā suǒ kuáng liǎng shé
種果報，一者多被誹謗，二者為他所誑。兩舌

zhī zuì yì lìng zhòng shēng duò sān è dào ruò shēng rén zhōng dé èr zhǒng guǒ
之罪亦令眾生墮三惡道；若生人中，得二種果

bào yī zhě juàn shǔ guāi lí èr zhě qīn zú bì è è kǒu zhī zuì
報，一者眷屬乖離，二者親族弊惡。惡口之罪

yì lìng zhòng shēng duò sān è dào ruò shēng rén zhōng dé èr zhǒng guǒ bào
亦令眾生墮三惡道；若生人中，得二種果報，

yī zhě cháng wén è shēng èr zhě yán duō zhēng sòng qí yǔ zhī zuì yì lìng
一者常聞惡聲，二者言多諍訟。綺語之罪亦令

zhòng shēng duò sān è dào ruò shēng rén zhōng dé èr zhǒng guǒ bào yī zhě
眾生墮三惡道；若生人中，得二種果報，一者

yán wú rén shòu èr zhě yǔ bù míng liǎo tān yù zhī zuì yì lìng zhòng shēng
言無人受，二者語不明瞭。貪慾之罪亦令眾生

duò sān è dào ruò shēng rén zhōng dé èr zhǒng guǒ bào yī zhě xīn bù
墮三惡道；若生人中，得二種果報，一者心不

zhī zú èr zhě duō yù wú yàn chēn huì zhī zuì yì lìng zhòng shēng duò sān
知足，二者多欲無厭。瞋恚之罪亦令眾生墮三

è dào ruò shēng rén zhōng dé èr zhǒng guǒ bào yī zhě cháng bèi tā rén
惡道；若生人中，得二種果報，一者常被他人

qiú qí cháng duǎn èr zhě héng bèi yú tā zhī suǒ nǎo hài xié jiàn zhī zuì
求其長短，二者恆被於他之所惱害。邪見之罪

yì lìng zhòng shēng duò sān è dào ruò shēng rén zhōng dé èr zhǒng guǒ bào
亦令眾生墮三惡道；若生人中，得二種果報，

yī zhě shēng xié jiàn jiā èr zhě qí xīn chǎn qū fó zǐ shí bù
一者生邪見家，二者其心諂曲。』佛子！十不

shàn yè dào néng shēng cǐ děng wú liàng wú biān zhòng dà kǔ jù shì gù pú sà
善業道能生此等無量無邊眾大苦聚，是故菩薩

zuò rú shì niàn : 『 wǒ dāng yuǎn lí shí bù shàn dào , yǐ shí shàn dào wéi
作如是念：『我當遠離十不善道，以十善道為
fǎ yuán yuàn ài lè ān zhù zì zhù qí zhōng yì quàn tā rén lìng zhù
法園苑，愛樂安住，自住其中，亦勸他人令住
qí zhōng 。 』
其中。』

「 fó zǐ ! cǐ pú sà mó hē sà fù yú yī qiè zhòng shēng shēng lì yì
「佛子！此菩薩摩訶薩復於一切眾生利益
xīn ān lè xīn cí xīn bēi xīn lián mǐn xīn shè shòu xīn
心、安樂心、慈心、悲心、憐愍心、攝受心、
shǒu hù xīn zì jǐ xīn shī xīn dà shī xīn zuò shì niàn yán :
守護心、自己心、師心、大師心，作是念言：

『 zhòng shēng kě mǐn duò yú xié jiàn è huì è yù è dào chóu
『眾生可愍，墮於邪見、惡慧、惡欲、惡道稠
lín wǒ yīng lìng bǐ zhù yú zhèng jiàn xíng zhēn shí dào yòu zuò shì
林。我應令彼住於正見，行真實道。』又作是
niàn : 『 yī qiè zhòng shēng fēn bié bǐ wǒ hù xiāng pò huài dòu zhēng chēn
念：『一切眾生分別彼我，互相破壞，鬥諍瞋
hèn chì rán bù xī wǒ dāng lìng bǐ zhù yú wú shàng dà cí zhī zhōng 。 』
恨，熾然不息。我當令彼住於無上大慈之中。』

yòu zuò shì niàn : 『 yī qiè zhòng shēng tān qǔ wú yàn wéi qiú cái lì
又作是念：『一切眾生貪取無厭，唯求財利，
xié mìng zì huó wǒ dāng lìng bǐ zhù yú qīng jìng shēn yǔ yì yè zhèng
邪命自活。我當令彼住於清淨身、語、意業正
mìng fǎ zhōng 。 』 yòu zuò shì niàn : 『 yī qiè zhòng shēng cháng suí sān dú ,
命法中。』又作是念：『一切眾生常隨三毒，
zhōng zhōng fán nǎo yīn zhī chì rán bù jiě zhì qiú chū yào fāng biàn wǒ dāng
種種煩惱因之熾然，不解志求出要方便。我當
lìng bǐ chú miè yī qiè fán nǎo dà huǒ ān zhì qīng liáng niè pán zhī chù 。 』
令彼除滅一切煩惱大火，安置清涼涅槃之處。』

yòu zuò shì niàn : 『 yī qiè zhòng shēng wéi yú chī zhòng àn wàng jiàn hòu mó
又作是念：『一切眾生為愚癡重闇，妄見厚膜

zhī suǒ fù gù rù yīn yī chóu lín shī zhì huì guāng míng xíng kuàng yě
 之所覆故，入陰翳稠林，失智慧光明，行曠野
 xiǎn dào qǐ zhū è jiàn wǒ dāng lìng bǐ dé wú zhàng ài qīng jìng zhì yǎn
 險道，起諸惡見。我當令彼得無障礙清淨智眼，
 zhī yī qiè fǎ rú shí xiāng bú suí tā jiào 』 yòu zuò shì niàn 』 yī
 知一切法如實相，不隨他教。』又作是念：『一
 qiè zhòng shēng zài yú shēng sǐ xiǎn dào zhī zhōng jiāng duò dì yù chù shēng
 切眾生在於生死險道之中，將墮地獄、畜生、
 è guǐ rù è jiàn wǎng zhōng wéi yú chī chóu lín suǒ mí suí zhú xié
 餓鬼，入惡見網中，為愚癡稠林所迷，隨逐邪
 dào xíng diǎn dào xíng pì rú máng rén wú yǒu dǎo shī fēi chū yào dào
 道，行顛倒行。譬如盲人無有導師，非出要道
 wéi wéi chū yào rù mó jìng jiè è zéi suǒ shè suí shùn mó xīn
 謂為出要，入魔境界，惡賊所攝，隨順魔心，
 yuǎn lí fó yì wǒ dāng bá chū rú shì xiǎn nán lìng zhù wú wèi yī qiè
 遠離佛意。我當拔出如是險難，令住無畏一切
 zhì chéng 』 yòu zuò shì niàn 』 yī qiè zhòng shēng wéi dà pǔ shuǐ bō làng
 智城。』又作是念：『一切眾生為大瀑水波浪
 suǒ méi rù yù liú yǒu liú wú míng liú jiàn liú shēng sǐ huí
 所沒，入欲流、有流、無明流、見流，生死洄
 fú ài hé piāo zhuǎn tuān chí bēn jī bú xiá guān chá wéi yù jué
 漩，愛河漂轉，湍馳奔激，不暇觀察；為欲覺、
 huì jué hài jué suí zhú bú shě shēn jiàn luó chà yú zhōng zhí qǔ jiāng
 恚覺、害覺隨逐不捨，身見羅剎於中執取，將
 qí yǒng rù ài yù chóu lín yú suǒ tān ài shēn shēng rǎn zhe zhù wǒ màn
 其永入愛慾稠林；於所貪愛深生染著，住我慢
 yuán fù ān liù chù jù luò wú shàn jiù zhě wú néng dù zhě wǒ
 原阜，安六處聚落；無善救者，無能度者。我
 dāng yú bǐ qǐ dà bēi xīn yǐ zhū shàn gēn ér wéi jiù jì lìng wú zāi
 當於彼起大悲心，以諸善根而為救濟，令無災
 huàn lí rǎn jì jìng zhù yú yī qiè zhì huì bǎo zhōu 』 yòu zuò shì
 患，離染寂靜，住於一切智慧寶洲。』又作是

niàn : 『 yī qiè zhòng shēng chù shì láo yù duō zhū kǔ nǎo cháng huái ài
念：『一切眾生處世牢獄，多諸苦惱，常懷愛
zēng zì shēng yōu bù tān yù zhòng xiè zhī suǒ xì fú wú míng chóu lín
憎，自生憂怖，貪慾重械之所繫縛，無明稠林
yǐ wéi fù zhàng yú sān jiè nèi mò néng zì chū wǒ dāng lìng bǐ yǒng lí
以為覆障，於三界內莫能自出。我當令彼永離
sān yǒu zhù wú zhàng ài dà niè pán zhōng 』 yòu zuò shì niàn : 『 yī
三有，住無障礙大涅槃中。』又作是念：『一
qiè zhòng shēng zhī zhe yú wǒ yú zhū yùn kū zhái bú qiū chū lí yī liū
切眾生執著於我，於諸蘊窟宅不求出離，依六
chù kōng jù qǐ sì diān dǎo xíng wéi sì dà dú shé zhī suǒ qīn nǎo
處空聚，起四顛倒行，為四大毒蛇之所侵惱，
wǔ yùn yuàn zéi zhī suǒ shā hài shòu wú liàng kǔ wǒ dāng lìng bǐ zhù yú
五蘊怨賊之所殺害，受無量苦。我當令彼住於
zuì shèng wú suǒ zhe chù suǒ wèi miè yī qiè zhàng ài wú shàng niè pán
最勝無所著處，所謂：滅一切障礙無上涅槃。』
yòu zuò shì niàn : 『 yī qiè zhòng shēng qí xīn xiá liè bú xíng zuì shàng yī
又作是念：『一切眾生其心狹劣，不行最上一
qiè zhì dào suī yù chū lí dàn lè shēng wén bì zhī fó chéng wǒ
切智道，雖欲出離，但樂聲聞、辟支佛乘。我
dāng lìng zhù guǎng dà fó fǎ guǎng dà zhì huì 』 fó zǐ ! pú sà rú
當令住廣大佛法、廣大智慧。』佛子！菩薩如
shì hù chí yú jiè shàn néng zēng cháng cí bēi zhī xīn
是護持於戒，善能增長慈悲之心。

fó zǐ ! pú sà zhù cǐ lí gòu dì yǐ yuàn lì gù dé jiàn duō
「佛子！菩薩住此離垢地，以願力故，得見多
fó suǒ wèi jiàn duō bǎi fó duō qiān fó duō bǎi qiān fó duō
佛。所謂：見多百佛、多千佛、多百千佛、多
yì fó duō bǎi yì fó duō qiān yì fó duō bǎi qiān yì fó rú
億佛、多百億佛、多千億佛、多百千億佛，如
shì nǎi zhì jiàn duō bǎi qiān yì nà yóu tā fó yú zhū fó suǒ yǐ guǎng
是乃至見多百千億那由他佛。於諸佛所，以廣

dà xīn shēn xīn gōng jìng zūn zhòng chéng shì gōng yǎng yī fú yǐn
大 心、深 心，恭 敬 尊 重，承 事 供 養，衣 服、飲
shí wò jù yī yào yī qiè zī shēng xī yǐ fèng shī yì yǐ gòng
食、臥 具、醫 藥，一 切 資 生 悉 以 奉 施，亦 以 供
yǎng yī qiè zhòng sēng yǐ cǐ shàn gēn huí xiàng ā nǒu duō luó sān miào sān pú
養 一 切 眾 僧，以 此 善 根 迴 向 阿 耨 多 羅 三 藐 三 菩
tí yú zhū fó suǒ yǐ zūn zhòng xīn fù gēng shòu xíng shí shàn dào fǎ
提。於 諸 佛 所，以 尊 重 心，復 更 受 行 十 善 道 法，
suí qí suǒ shòu nǎi zhì pú tí zhōng bù wàng shī shì pú sā yú wú
隨 其 所 受，乃 至 菩 提，終 不 忘 失。是 菩 薩 於 無
liàng bǎi qiān yì nà yóu tā jié yuǎn lí qiān jí pò jiè gòu gū bù shī
量 百 千 億 那 由 他 劫，遠 離 慳 嫉 破 戒 垢 故，佈 施、
chí jiè qīng jìng mǎn zú pì rú zhēn jīn zhì fán shí zhōng rú fǎ liàn yì
持 戒 清 淨 滿 足。譬 如 真 金 置 礬 石 中，如 法 鍊 已，
lí yī qiè gòu zhuǎn fù míng jìng pú sà zhù cǐ lí gòu dì yì fù
離 一 切 垢，轉 復 明 淨。菩 薩 住 此 離 垢 地，亦 復
rú shì yú wú liàng bǎi qiān yì nà yóu tā jié yuǎn lí qiān jí pò jiè
如 是，於 無 量 百 千 億 那 由 他 劫，遠 離 慳 嫉 破 戒
gòu gū bù shī chí jiè qīng jìng mǎn zú fó zǐ cǐ pú sà
垢 故，佈 施、持 戒 清 淨 滿 足。佛 子！此 菩 薩，
sì shè fǎ zhōng ài yǔ piān duō shí bō luó mì zhōng chí jiè piān duō
四 攝 法 中，愛 語 偏 多；十 波 羅 蜜 中，持 戒 偏 多；
yú fēi bù xíng dàn suí lì suí fēn
餘 非 不 行，但 隨 力 隨 分。

fó zǐ shì míng lüè shuō pú sà mó hē sà dì èr lí gòu dì
「佛 子！是 名：略 說 菩 薩 摩 訶 薩 第 二 離 垢 地。
pú sà zhù cǐ dì duō zuò zhuǎn lún shèng wáng wéi dà fǎ zhǔ jù zú
菩 薩 住 此 地，多 作 轉 輪 聖 王，為 大 法 主，具 足
qī bǎo yǒu zì zài lì néng chú yī qiè zhòng shēng qiān tān pò jiè gòu
七 寶，有 自 在 力，能 除 一 切 眾 生 慳 貪 破 戒 垢，
yǐ shàn fāng biàn lìng qí ān zhù shí shàn dào zhōng wéi dà shī zhǔ zhōu gěi
以 善 方 便 令 其 安 住 十 善 道 中；為 大 施 主，周 給

wú jìn bù shī ài yǔ lì xíng tóng shì rú shì yī qiè
無盡。佈施、愛語、利行、同事——如是一切
zhū suǒ zuò yè jiē bù lí niàn fó bù lí niàn fǎ bù lí niàn sēng
諸所作業，皆不離念佛，不離念法，不離念僧，
nǎi zhì bù lí niàn jù zú yī qiè zhǒng yī qiè zhì zhì yòu zuò shì niàn
乃至不離念具足一切種、一切智智。又作是念：
『 wǒ dāng yú yī qiè zhòng shēng zhōng wéi shǒu wéi shèng wéi shū shèng wéi
我當於一切眾生中為首、為勝、為殊勝、為
miào wéi wéi miào wéi shàng wéi wú shàng nǎi zhì wéi yī qiè zhì zhì
妙、為微妙、為上、為無上，乃至為一切智智
yī zhǐ zhě shì pú sà ruò yù shě jiā yú fó fǎ zhōng qín xíng jīng jìn
依止者。』是菩薩若欲捨家於佛法中勤行精進，
biàn néng shě jiā qī zǐ wǔ yù jì chū jiā yǐ qín xíng jīng jìn
便能捨家、妻子、五欲。既出家已，勤行精進，
yú yī niàn qǐng dé qiān sān mèi dé jiàn qiān fó zhī qiān fó shén lì
於一念頃，得千三昧，得見千佛，知千佛神力，
néng dòng qiān shì jiè nǎi zhì néng shì xiàn qiān shēn yú yī yī shēn néng shì
能動千世界，乃至能示現千身，於一一身能示
xiàn qiān pú sà yǐ wéi juàn shǔ ruò yǐ pú sà shū shèng yuàn lì zì zài shì
現千菩薩以為眷屬；若以菩薩殊勝願力自在示
xiàn guò yú shì shù bǎi jié qiān jié nǎi zhì bǎi qiān yì nà yóu tā
現，過於是數，百劫、千劫乃至百千億那由他
jié bù néng shù zhī
劫不能數知。」

èr shí jīn gāng cáng pú sà yù zhòng xuān qí yì ér shuō sòng yuē
爾時，金剛藏菩薩欲重宣其義而說頌曰：

zhī zhí róu ruǎn jí kān néng 質直柔軟及堪能，	tiáo fú jì jìng yǔ chún shàn 調伏寂靜與純善，
sù chū shēng sǐ guǎng dà yì 速出生死廣大意，	yǐ cǐ shí xīn rù èr dì 以此十心入二地。
zhù cǐ chéng jiù jiè gōng dé 住此成就戒功德，	yuǎn lí shā shēng bù nǎo hài 遠離殺生不惱害，

yì lí tōu dào jí xié yīn
亦離偷盜及邪婬，
bū tān cái wù cháng cí mǐn
不貪財物常慈愍，
lí xiǎn shě màn jí tiáo róu
離險捨慢極調柔，
dì yù chù shēng shòu zhòng kǔ
地獄畜生受眾苦，
yī qiè jiē yóu zuì suǒ zhì
一切皆由罪所致，
rén zhōng suí yì dé shòu shēng
人中隨意得受生，
dú jué shēng wén fó chéng dào
獨覺聲聞佛乘道，
rú shì sī wéi bú fàng yì
如是思惟不放逸，
fù jiàn qún shēng shòu zhòng kǔ
復見群生受眾苦，
fán yú xié zhì bú zhèng jiě
凡愚邪智不正解，
tān qiú jìng jiè wú zú qī
貪求境界無足期，
yú chí dà àn suǒ chán fù
愚癡大暗所纏覆，
shēng sǐ lóng jiàn yuàn suǒ jū
生死籠檻怨所拘，
sì liú piāo dàng xīn méi nǐ
四流漂蕩心沒溺，
jì yùn wéi zhái wǒ zài zhōng
計蘊為宅我在中，
shè qiú chū lí xīn xià liè
設求出離心下劣，

wàng è guāi lí wú yì yǔ
妄惡乖離無義語。○
zhèng dào zhí xīn wú chǎn wèi
正道直心無諂偽，
yī jiào ér xíng bú fàng yì
依教而行不放逸。○
è guǐ shāo rán chū měng yàn
餓鬼燒然出猛焰，
wǒ dāng lí bǐ zhù shí fǎ
我當離彼住實法。○
nǎi zhì dǐng tiān chán dìng lè
乃至頂天禪定樂，
jiē yīn shí shàn ér chéng jiù
皆因十善而成就。○
zì chí jìng jiè jiào tā hù
自持淨戒教他護，
zhuǎn gēng zēng yì dà bēi xīn
轉更增益大悲心。○
cháng huái fèn hèn duō zhēng sòng
常懷忿恨多諍訟，
wǒ yīng lìng bǐ chú sān dú
我應令彼除三毒。○
rù dà xiǎn dào xié jiàn wǎng
入大險道邪見網，
wǒ yīng lìng bǐ cuī mó zéi
我應令彼摧魔賊。○
sān jiè fén rú kǔ wú liàng
三界焚如苦無量，
wéi yù dù bǐ qín xíng dào
為欲度彼勤行道。○
shě yú zuì shàng fó zhì huì
捨於最上佛智慧，

wǒ yù lìng bǐ zhù dà chéng
我欲令彼住大乘，
pú sà zhù cǐ jí gōng dé
菩薩住此集功德，
yì jié xiū zhì shàn gēng míng
億劫修治善更明，
fó zǐ zhù cǐ zuò lún wáng
佛子住此作輪王，
suǒ yǒu shàn fǎ jiē xiū xí
所有善法皆修習，
yù shě wáng wèi jí cái bǎo
欲捨王位及財寶，
yǒng měng jīng qín yī niàn zhōng
勇猛精勤一念中，
suǒ yǒu zhǒng zhǒng shén tōng lì
所有種種神通力，
yuàn lì suǒ zuò fù guò cǐ
願力所作復過此，
yí qiè shì jiān lì yì zhě
一切世間利益者，
rú shì dì èr dì gōng dé
如是第二地功德，

fā qín jīng jìn wú yàn zú
發勤精進無厭足。○
jiàn wú liàng fó xián gòng yǎng
見無量佛咸供養，
rú yǐ hǎo yào liàn zhēn jīn
如以好藥鍊真金。○
pǔ huà zhòng shēng xíng shí shàn
普化眾生行十善，
wéi chéng shí lì jiù yú shì
為成十力救於世。○
jí qì jū jiā yī fó jiào
即棄居家依佛教，
huò qiān sān mèi jiàn qiān fó
獲千三昧見千佛。○
cǐ dì pú sà jiē néng xiàn
此地菩薩皆能現，
wú liàng zì zài dù qún shēng
無量自在度群生。○
suǒ xiū pú sà zuì shèng xíng
所修菩薩最勝行，
wéi zhū fó zǐ yǐ kāi yǎn
為諸佛子已開演。」

dì sān dì 第三地

fó zǐ dé wén cǐ dì xíng
佛子得聞此地行，
mǐ bù gōng jìng xīn huān xǐ
靡不恭敬心歡喜，
zàn yán 「shàn zāi dà shān wáng
讚言：「善哉大山王，
shàn shuō zhì zhě lǜ yí fǎ
善說智者律儀法，

pú sà jìng jiè nán sī yì
菩薩境界難思議，
sàn huá kōng zhōng wéi gòng yǎng
散華空中為供養，
cí xīn mǐn niàn zhū zhòng shēng
慈心愍念諸眾生，
dì èr dì zhōng zhī xíng xiāng
第二地中之行相。○

shì zhū pú sà wēi miào xíng
是諸菩薩微妙行，

wéi yù lì yì zhū qún shēng
為欲利益諸群生，

yí qiè rén tiān gōng yǎng zhě
一切人天供養者，

yǔ fǎ xiāng yīng zhū zhì yè
與法相應諸智業，

dà xiān suǒ yǒu shī jiè fǎ
大仙所有施戒法，

jī yǐ fāng biàn cí bēi dào
及以方便慈悲道，

shí jiě tuō yuè fù qǐng yán
時，解脫月復請言：

yuàn shuō qù rù dì sān dì
願說趣入第三地，

zhēn shí wú yì wú chā bié
真實無異無差別，

rú shì yǎn shuō zuì qīng jìng
如是演說最清淨。

yuàn wéi yǎn shuō dì sān dì
願為演說第三地，

rú qí jìng jiè xī jù chǎn
如其境界希具闡！

rěn rù jīng jìn chán zhì huì
忍辱精進禪智慧，

fó qīng jìng xíng yuàn jiē shuō
佛清淨行願皆說！

「wú wèi dà shì jīn gāng cáng
無畏大士金剛藏，

róu hé xīn zhě zhū gōng dé
柔和心者諸功德！」

ěr shí jīn gāng cáng pú sà gào jiě tuō yuè pú sà yán
爾時，金剛藏菩薩告解脫月菩薩言：

「fó zǐ pú sà mó hē sà yǐ jīng dì èr dì yù rù dì sān
佛子！菩薩摩訶薩已淨第二地，欲入第三

dì dāng qǐ shí zhǒng shēn xīn hé děng wéi shí suǒ wèi qīng jìng xīn
地，當起十種深心。何等為十？所謂：清淨心、

ān zhù xīn yàn shě xīn lí tān xīn bú tuì xīn jiān gù xīn
安住心、厭捨心、離貪心、不退心、堅固心、

míng shèng xīn yǒng měng xīn guǎng xīn dà xīn pú sà yǐ shí shí xīn
明盛心、勇猛心、廣心、大心。菩薩以是十心，

dé rù dì sān dì
得入第三地。

「fó zǐ pú sà mó hē sà zhù dì sān dì yǐ guān yí qiè yǒu wéi
佛子！菩薩摩訶薩住第三地已，觀一切有為

fǎ rú shí xiāng suǒ wèi wú cháng kǔ bú jìng bú ān yīn
法如實相。所謂：無常、苦、不淨、不安隱，

bài huài bú jiǔ zhù chà nǎ shēng miè fēi cóng qián jì shēng fēi xiàng
敗壞、不久住，剎那生滅，非從前際生，非向
hòu jì qù fēi yú xiàn zài zhù yòu guān cǐ fǎ wú jiù wú yī
後際去，非於現在住。又觀此法無救、無依，
yǔ yōu yǔ bēi kǔ nǎo tóng zhù ài zēng suǒ xī chóu qī zhuǎn duō
與憂、與悲，苦惱同住，愛憎所繫，愁感轉多，
wú yǒu tíng jī tān huī chí huǒ chì rán bù xī zhòng huàn suǒ chán
無有停積，貪、恚、癡火熾然不息，眾患所纏，
rì yè zēng cháng rú huàn bù shí jiàn rú shì yǐ yú yī qiè yǒu wéi
日夜增長，如幻不實。見如是已，於一切有為
bèi zēng yàn lí qù fó zhì huì jiàn fó zhì huì bù kě sī yì wú
倍增厭離，趣佛智慧，見佛智慧不可思議、無
dèng wú liàng nán dé wú zá wú nǎo wú yōu zhì wú wèi chéng bú
等無量、難得無雜、無惱無憂，至無畏城，不
fù tuì hái néng jiù wú liàng kǔ nán zhòng shēng pú sà rú shì jiàn rú lái
復退還，能救無量苦難眾生。菩薩如是見如來
zhì huì wú liàng lì yì jiàn yī qiè yǒu wéi wú liàng guò huàn zé yú yī
智慧無量利益，見一切有為無量過患，則於一
qiè zhòng shēng shēng shí zhòng āi mǐn xīn hé děng wéi shí suǒ wèi jiàn zhū
切眾生生十種哀愍心。何等為十？所謂：見諸
zhòng shēng gū dú wú yī shēng āi mǐn xīn jiàn zhū zhòng shēng pín qióng kùn fá
眾生孤獨無依，生哀愍心；見諸眾生貧窮困乏，
shēng āi mǐn xīn jiàn zhū zhòng shēng sān dú huǒ rán shēng āi mǐn xīn jiàn
生哀愍心；見諸眾生三毒火然，生哀愍心；見
zhū zhòng shēng zhū yǒu láo yù zhī suǒ jìn bì shēng āi mǐn xīn jiàn zhū zhòng
諸眾生諸有牢獄之所禁閉，生哀愍心；見諸眾
shēng fán nǎo chóu lín héng suǒ fù zhàng shēng āi mǐn xīn jiàn zhū zhòng shēng bú
生煩惱稠林恆所覆障，生哀愍心；見諸眾生不
shàn guān chá shēng āi mǐn xīn jiàn zhū zhòng shēng wú shàn fǎ yù shēng āi
善觀察，生哀愍心；見諸眾生無善法欲，生哀
mǐn xīn jiàn zhū zhòng shēng shī zhū fó fǎ shēng āi mǐn xīn jiàn zhū zhòng
愍心；見諸眾生失諸佛法，生哀愍心；見諸眾

shēng suí shēng sǐ liú shēng āi mǐn xīn jiàn zhū zhòng shēng shī jiě tuō fāng biàn
生隨生死流，生哀愍心；見諸眾生失解脫方便，
shēng āi mǐn xīn shì wéi shí pú sà rú shì jiàn zhòng shēng jiè wú liàng kǔ
生哀愍心。是為十。菩薩如是見眾生界無量苦
nǎo fā dà jīng jìn zuò shì niàn yán cǐ děng zhòng shēng wǒ yīng
惱，發大精進，作是念言：『此等眾生，我應
jiù wǒ yīng tuō wǒ yīng jìng wǒ yīng dù yīng zhe shàn chù yīng
救，我應脫，我應淨，我應度；應著善處，應
lìng ān zhù yīng lìng huān xǐ yīng lìng zhī jiàn yīng lìng tiáo fú yīng
令安住，應令歡喜，應令知見，應令調伏，應
lìng niè pán pú sà rú shì yàn lí yī qiè yǒu wéi rú shì mǐn niàn
令涅槃。』菩薩如是厭離一切有為，如是愍念
yī qiè zhòng shēng zhī yī qiè zhī zhī yǒu shèng lì yì yù yī rú lái zhī
一切眾生，知一切智智有勝利益，欲依如來智
huì jiù dù zhòng shēng zuò shì sī wéi cǐ zhū zhòng shēng duò zài fán nǎo
慧救度眾生，作是思惟：『此諸眾生墮在煩惱
dà kǔ zhī zhōng yǐ hé fāng biàn ér néng bá jì lìng zhù jiū jìng niè pán
大苦之中，以何方便而能拔濟，令住究竟涅槃
zhī lè biàn zuò shì niàn yù dù zhòng shēng lìng zhù niè pán bú
之樂？』便作是念：『欲度眾生令住涅槃，不
lí wú zhàng ài jiě tuō zhì wú zhàng ài jiě tuō zhì bú lí yī qiè fǎ
離無障礙解脫智；無障礙解脫智，不離一切法
rú shí jué yī qiè fǎ rú shí jué bú lí wú xíng wú shēng xíng huì guāng
如實覺；一切法如實覺，不離無行無生行慧光；
wú xíng wú shēng xíng huì guāng bú lí chán shàn qiǎo jué dìng guān chá zhī chán
無行無生行慧光，不離禪善巧決定觀察智；禪
shàn qiǎo jué dìng guān chá zhī bú lí shàn qiǎo duō wén pú sà rú shì
善巧決定觀察智，不離善巧多聞。』菩薩如是
guān chá le zhī yǐ bèi yú zhèng fǎ qín qiū xiū xí rì yè wéi yuàn wén
觀察了知已，倍於正法勤求修習，日夜唯願聞
fǎ xǐ fǎ lè fǎ yī fǎ suí fǎ jiě fǎ shùn fǎ
法、喜法、樂法、依法、隨法、解法、順法、

dào fǎ zhù fǎ xíng fǎ pú sà rú shì qín qiú fó fǎ suǒ yǒu
到法、住法、行法。菩薩如是勤求佛法，所有
zhēn cái jiē wú lìn xī bú jiàn yǒu wù nán dé kě zhòng dàn yú néng shuō
珍財皆無吝惜，不見有物難得可重，但於能說
fó fǎ zhī rén shēng nán zāo xiǎng shì gù pú sà yú nèi wài cái wéi
佛法之人生難遭想。是故，菩薩於內外財，為
qiú fó fǎ xī néng shě shī wú yǒu gōng jīng ér bú néng xíng wú yǒu jiāo
求佛法悉能捨施。無有恭敬而不能行，無有憍
màn ér bú néng shě wú yǒu chéng shì ér bú néng zuò wú yǒu qín kǔ ér
慢而不能捨，無有承事而不能作，無有勤苦而
bú néng shòu ruò wén yí jù wèi céng wén fǎ shēng dà huān xǐ shèng dé
不能受。若聞一句未曾聞法，生大歡喜，勝得
sān qiān dà qiān shì jiè mǎn zhōng zhēn bǎo ruò wén yí jié wèi wén zhèng fǎ
三千大千世界滿中珍寶；若聞一偈未聞正法，
shēng dà huān xǐ shèng dé zhuǎn lún shèng wáng wèi ruò dé yí jié wèi céng wén
生大歡喜，勝得轉輪聖王位；若得一偈未曾聞
fǎ néng jìng pú sà xíng shèng dé dì shì fàn wáng wèi zhù wú liàng bǎi qiān
法，能淨菩薩行，勝得帝釋梵王位住無量百千
jié ruò yǒu rén yán wǒ yǒu yí jù fó suǒ shuō fǎ néng jìng pú
劫。若有人言：『我有一句佛所說法，能淨菩
sà xíng rǔ jīn ruò néng rù dà huǒ kēng shòu jí dà kǔ dāng yǐ xiāng
薩行。汝今若能入大火坑，受極大苦，當以相
yǔ pú sà èr shí zuò rú shì niàn wǒ yǐ yí jù fó suǒ shuō
與。』菩薩爾時作如是念：『我以一句佛所說
fǎ jìng pú sà xíng gù jiǎ shǐ sān qiān dà qiān shì jiè dà huǒ mǎn zhōng
法，淨菩薩行故，假使三千大千世界大火滿中，
shàng yù cóng yú fàn tiān zhī shàng tóu shēn ér xià qīn zì shòu qǔ kuàng xiǎo
尚欲從於梵天之上投身而下，親自受取，況小
huǒ kēng ér bú néng rù rán wǒ jīn zhě wéi qiú fó fǎ yīng shòu yī qiè
火坑而不能入！然我今者為求佛法，應受一切
dì yù zhōng kǔ hé kuàng rén zhōng zhū xiǎo kǔ nǎo pú sà rú shì fā
地獄眾苦，何況人中諸小苦惱！』菩薩如是發

qín jīng jìn qiú yú fó fǎ rú qí suǒ wēn guān chá xiū xíng cǐ pú sà
勤精進求於佛法，如其所聞觀察修行。此菩薩
dé wén fǎ yǐ shè xīn ān zhù yú kōng xián chù zuò shì sī wéi rú
得聞法已，攝心安住，於空閑處作是思惟：『如
shuō xiū xíng nǎi dé fó fǎ fēi dàn kǒu yán ér kě qīng jìng 』
說修行乃得佛法，非但口言而可清淨。』

fó zǐ shì pú sà zhù cǐ fā guāng dì shí jí lí yù è bù shàn
「佛子！是菩薩住此發光地時，即離欲惡不善
fǎ yǒu jué yǒu guān lí shēng xǐ lè zhù chū chán miè jué guān
法，有覺有觀，離生喜樂，住初禪；滅覺觀，
nèi jìng yī xīn wú jué wú guān dìng shēng xǐ lè zhù dì èr chán
內淨一心，無覺無觀，定生喜樂，住第二禪；
lí xǐ zhù shě yǒu niàn zhèng zhī shēn shòu lè zhū shèng suǒ shuō néng shě
離喜住捨，有念正知，身受樂，諸聖所說能捨
yǒu niàn shòu lè zhù dì sān chán duàn lè xiān chú kǔ xǐ yǒu miè
有念受樂，住第三禪；斷樂先除，苦喜憂滅，
bù kǔ bù lè shě niàn qīng jìng zhù dì sì chán chāo yī qiè sè xiǎng
不苦不樂，捨念清淨，住第四禪；超一切色想，
miè yǒu duì xiǎng bù niàn zhǒng zhǒng xiǎng rù wú biān xū kōng zhù xū kōng
滅有對想，不念種種想，入無邊虛空，住虛空
wú biān chù chāo yī qiè xū kōng wú biān chù rù wú biān shì zhù shì
無邊處；超一切虛空無邊處，入無邊識，住識
wú biān chù chāo yī qiè shì wú biān chù rù wú shǎo suǒ yǒu zhù wú
無邊處；超一切識無邊處，入無少所有，住無
suǒ yǒu chù chāo yī qiè wú suǒ yǒu chù zhù fēi yǒu xiǎng fēi wú xiǎng chù
所有處；超一切無所有處，住非有想非無想處。
dàn suí shùn fǎ gù xíng ér wú suǒ lè zhe
但隨順法故，行而無所樂著。

fó zǐ cǐ pú sà xīn suí yú cí guǎng dà wú liàng bù èr wú
「佛子！此菩薩心隨於慈，廣大無量不二，無
yuàn wú duì wú zhàng wú nǎo biān zhì yī qiè chù jìn fǎ jiè xū
怨無對，無障無惱，遍至一切處，盡法界、虛

kōng jiè biàn yī qiè shì jiān zhù bēi xǐ shě yì fù rú shì
空界，遍一切世間；住悲、喜、捨亦復如是。

fó zǐ cǐ pú sà dé wú liàng shén tōng lì néng dòng dà dì yǐ
「佛子！此菩薩得無量神通力，能動大地；以
yī shēn wéi duō shēn duō shēn wéi yī shēn huò yǐn huò xiǎn shí bì shān
一身為多身，多身為一身，或隱或顯；石壁山

zhàng suǒ wǎng wú ài yóu rú xū kōng yú xū kōng zhōng jiā fú ér qù
障，所往無礙，猶如虛空；於虛空中跣趺而去，

tóng yú fēi niǎo rù dì rú shuǐ lǚ shuǐ rú dì shēn chū yān yàn
同於飛鳥；入地如水，履水如地；身出煙焰，

rú dà huǒ jù fù yǔ yú shuǐ yóu rú dà yún rì yuè zài kōng
如大火聚；復雨於水，猶如大雲；日月在空，

yǒu dà wēi lì ér néng yǐ shǒu mō mō chù qí shēn zì zài nǎi
有大威力，而能以手捫摸摩觸；其身自在，乃

zhì fàn shì cǐ pú sà tiān ěr qīng jìng guò yú rén ěr xī wén rén
至梵世。此菩薩天耳清淨過於人耳，悉聞人、

tiān ruò jìn ruò yuǎn suǒ yǒu yīn shēng nǎi zhì wén ruì méng yíng dēng shēng yì
天若近若遠所有音聲，乃至蚊蚋、虻蠅等聲亦

xī néng wén cǐ pú sà yǐ tā xīn zhì rú shí ér zhī tā zhòng shēng xīn
悉能聞。此菩薩以他心智，如實而知他眾生心。

suǒ wèi yǒu tān xīn rú shí zhī yǒu tān xīn lí tān xīn rú shí
所謂：有貪心，如實知有貪心；離貪心，如實

zhī lí tān xīn yǒu chēn xīn lí chēn xīn yǒu chí xīn lí chí xīn
知離貪心；有瞋心、離瞋心，有癡心、離癡心，

yǒu fán nǎo xīn wú fán nǎo xīn xiǎo xīn guǎng xīn dà xīn wú
有煩惱心、無煩惱心，小心、廣心，大心、無

liàng xīn lüè xīn fēi lüè xīn sǎn xīn fēi sǎn xīn dìng xīn
量心，略心、非略心，散心、非散心，定心、

fēi dìng xīn jiě tuō xīn fēi jiě tuō xīn yǒu shàng xīn wú shàng xīn
非定心，解脫心、非解脫心，有上心、無上心，

zá rǎn xīn fēi zá rǎn xīn guǎng xīn fēi guǎng xīn jiē rú shí zhī
雜染心、非雜染心，廣心、非廣心，皆如實知。

pú sà rú shì yǐ tā xīn zhī zhī zhòng shēng xīn cǐ pú sà niàn zhī wú liàng
菩 薩 如 是 以 他 心 智 知 眾 生 心 。 此 菩 薩 念 知 無 量
sù mìng chā bié suǒ wèi niàn zhī yī shēng niàn zhī èr shēng sān
宿 命 差 別 ， 所 謂 ： 『 念 知 一 生 ， 念 知 二 生 、 三
shēng sì shēng nǎi zhì shí shēng èr shí sān shí nǎi zhì bǎi shēng
生 、 四 生 ， 乃 至 十 生 、 二 十 、 三 十 ， 乃 至 百 生 、
wú liàng bǎi shēng wú liàng qiān shēng wú liàng bǎi qiān shēng chéng jié huài
無 量 百 生 、 無 量 千 生 、 無 量 百 千 生 ， 成 劫 、 壞
jié chéng huài jié wú liàng chéng huài jié wǒ céng zài mǒu chù rú shì
劫 、 成 壞 劫 、 無 量 成 壞 劫 ， 我 曾 在 某 處 ， 如 是
míng rú shì xìng rú shì zhǒng zú rú shì yǐn shí rú shì shòu mìng
名 ， 如 是 姓 ， 如 是 種 族 ， 如 是 飲 食 ， 如 是 壽 命 ，
rú shì jiǔ zhù rú shì kǔ lè wǒ yú bǐ sǐ shēng yú mǒu chù
如 是 久 住 ， 如 是 苦 樂 。 我 於 彼 死 ， 生 於 某 處 ，
cóng mǒu chù sǐ shēng yú cǐ chù rú shì xíng zhuàng rú shì xiāng mào
從 某 處 死 ， 生 於 此 處 ， 如 是 形 狀 ， 如 是 相 貌 ，
rú shì yán yīn rú shì guò qù wú liàng chā bié jiē néng yì niàn
如 是 言 音 。 』 如 是 過 去 無 量 差 別 ， 皆 能 憶 念 。
cǐ pú sà tiān yǎn qīng jìng guò yú rén yǎn jiàn zhū zhòng shēng shēng shí sǐ
此 菩 薩 天 眼 清 淨 過 於 人 眼 ， 見 諸 眾 生 生 時 、 死
shí hǎo sè è sè shān qù è qù suí yè ér qù ruò
時 、 好 色 、 惡 色 ， 善 趣 、 惡 趣 ， 隨 業 而 去 。 若
bǐ zhòng shēng chéng jiù shēn è xíng chéng jiù yǔ è xíng chéng jiù yì è xíng
彼 眾 生 成 就 身 惡 行 ， 成 就 語 惡 行 ， 成 就 意 惡 行 ，
fěi bàng xián shèng jù zú xié jiàn jí xié jiàn yè yīn yuán shēn huài mìng zhōng
誹 謗 賢 聖 ； 具 足 邪 見 及 邪 見 業 因 緣 ， 身 壞 命 終 ，
bì duò è qù shēng dì yù zhōng ruò bǐ zhòng shēng chéng jiù shēn shān xíng
必 墮 惡 趣 ， 生 地 獄 中 。 若 彼 眾 生 成 就 身 善 行 ，
chéng jiù yǔ shān xíng chéng jiù yì shān xíng bú bàng xián shèng jù zú zhèng
成 就 語 善 行 ， 成 就 意 善 行 ， 不 謗 賢 聖 ， 具 足 正
jiàn zhèng jiàn yè yīn yuán shēn huài mìng zhōng bì shēng shān qù zhū tiān zhī
見 ； 正 見 業 因 緣 ， 身 壞 命 終 ， 必 生 善 趣 諸 天 之

zhōng pú sà tiān yǎn jiē rú shí zhī cǐ pú sà yú zhū chán sān mèi
中。菩薩天眼皆如實知。此菩薩於諸禪三昧、
sān mó bō dī néng rù néng chū rán bù suí qí lì shòu shēng dàn suí néng
三摩鉢底能入能出，然不隨其力受生，但隨能
mǎn pú tí fēn chù yǐ yì yuàn lì ér shēng qí zhōng
滿菩提分處，以意願力而生其中。

「fó zǐ shì pú sà zhù cǐ fā guāng dì yǐ yuàn lì gù dé jiàn
佛子！是菩薩住此發光地，以願力故，得見
duō fó suǒ wèi jiàn duō bǎi fó jiàn duō qiān fó jiàn duō bǎi qiān
多佛。所謂：見多百佛，見多千佛，見多百千
fó nǎi zhì jiàn duō bǎi qiān yì nà yóu tā fó xī yǐ guǎng dà xīn
佛，乃至見多百千億那由他佛。悉以廣大心、
shēn xīn gōng jìng zūn zhòng chéng shì gōng yǎng yī fú yǐn shí wò
深心，恭敬尊重，承事供養，衣服、飲食、臥
jù tāng yào yí qiè zī shēng xī yǐ fèng shī yì yǐ gōng yǎng yí qiè
具、湯藥，一切資生悉以奉施，亦以供養一切
zhōng sēng yǐ cǐ shàn gēn huí xiàng ā nǒu duō luó sān miào sān pú tí yú
眾僧，以此善根迴向阿耨多羅三藐三菩提。於
qí fó suǒ gōng jìng tīng fǎ wén yǐ shòu chí suí lì xiū xíng cǐ
其佛所，恭敬聽法，聞已受持，隨力修行。此
pú sà guān yí qiè fǎ bù shēng bù miè yīn yuán ér yǒu jiàn fù xiān
菩薩觀一切法，不生不滅，因緣而有；見縛先
miè yí qiè yù fù sè fù yǒu fù wú míng fù jiē zhuǎn wēi bó
滅，一切欲縛、色縛、有縛、無明縛皆轉微薄；
yú wú liàng bǎi qiān yì nà yóu tā jié bù jī jí gù xié tān xié chēn
於無量百千億那由他劫不積集故，邪貪、邪瞋
jī yǐ xié chí xī dé chū duàn suǒ yǒu shàn gēn zhuǎn gèng míng jìng fó
及以邪癡，悉得除斷，所有善根轉更明淨。佛
zǐ pì rú zhēn jīn shàn qiǎo liàn zhì chēng liǎng bù jiǎn zhuǎn gèng míng jìng
子！譬如真金善巧鍊治，稱兩不減，轉更明淨。
pú sà yì fù rú shì zhù cǐ fā guāng dì bù jī jí gù xié tān
菩薩亦復如是，住此發光地，不積集故，邪貪、

xié chēn jí yǐ xié chī jiē dé chú duàn suǒ yǒu shàn gēn zhuǎn gēng míng jìng
邪瞋及以邪癡，皆得除斷，所有善根轉更明淨。

cǐ pú sà rěn rǔ xīn róu hé xīn xié shùn xīn yuè měi xīn bú
此菩薩忍辱心、柔和心、諧順心、悅美心、不

chēn xīn bú dòng xīn bú zhuó xīn wú gāo xià xīn bú wàng bào xīn
瞋心、不動心、不濁心、無高下心、不望報心、

bào ēn xīn bú chǎn xīn bú kuāng xīn wú xiǎn bì xīn jiē zhuǎn qīng jìng
報恩心、不諂心、不誑心、無諛諛心皆轉清淨。

cǐ pú sà yú sì shè zhōng lì xíng piān duō shí bō luó mì zhōng rěn
此菩薩於四攝中，利行偏多；十波羅蜜中，忍

bō luó mì piān duō yú fēi bú xiū dàn suí lì suí fēn
波羅蜜偏多；餘非不修，但隨力隨分。

fó zǐ shì míng pú sà dì sān fā guāng dì pú sà zhù cǐ dì
「佛子！是名菩薩第三發光地。菩薩住此地，

duō zuò sān shí sān tiān wáng néng yǐ fāng biàn lìng zhū zhòng shēng shě lí tān
多作三十三天王，能以方便，令諸眾生捨離貪

yù bù shī ài yǔ lì xíng tóng shì rú shì yī qiè
慾。佈施、愛語、利行、同事——，如是一切

zhū suǒ zuò yè jiē bú lí niàn fó bú lí niàn fǎ bú lí niàn sēng
諸所作業，皆不離念佛，不離念法，不離念僧，

nǎi zhì bú lí niàn jù zú yī qiè zhǒng yī qiè zhì zhì fù zuò shì niàn
乃至不離念具足一切種、一切智智。復作是念：

wǒ dāng yú yī qiè zhòng shēng zhōng wéi shǒu wéi shèng wéi shū shèng wéi
『我當於一切眾生中為首、為勝、為殊勝、為

miào wéi wéi miào wéi shàng wéi wú shàng nǎi zhì wéi yī qiè zhì zhì
妙、為微妙、為上、為無上，乃至為一切智智

yī zhǐ zhě ruò qín xíng jīng jìn yú yī niàn qǐng dé bǎi qiān sān
依止者。』若勤行精進，於一念頃，得百千三

mèi dé jiàn bǎi qiān fó zhī bǎi qiān fó shén lì néng dòng bǎi qiān fó
昧，得見百千佛，知百千佛神力，能動百千佛

shì jiè nǎi zhì shì xiàn bǎi qiān shēn yī yī shēn bǎi qiān pú sà yǐ wéi
世界，乃至示現百千身，一一身百千菩薩以為

眷屬；若以菩薩殊勝願力自在示現，過於此數，
百劫、千劫乃至百千億那由他劫不能數知。」
爾時，金剛藏菩薩欲重宣其義而說頌曰：

「清淨安住明盛心，

堅固勇猛廣大心，

菩薩住此發光地，

不淨敗壞速歸滅，

觀諸有為如重病，

三毒猛火恆熾然，

厭離三有不貪著，

難測難思無等倫，

見佛智已愍眾生，

三毒熾然常困乏，

煩惱纏覆盲無目，

隨順生死怖涅槃，

將求智慧益眾生，

厭離無貪無害心，

智者以此入三地。

觀諸行法苦無常，

無堅無住無來往。

憂悲苦惱惑所纏，

無始時來不休息。

專求佛智無異念，

無量無邊無逼惱。

孤獨無依無救護，

住諸有獄恆受苦，

志樂下劣喪法寶，

我應救彼勤精進。

思何方便令解脫？

bú lí rú lái wú ài zhì
不離如來無礙智，
xīn niàn cǐ huì cóng wén dé
心念此慧從聞得，
rì yè tīng xí wú jiàn rán
日夜聽習無間然，
guó chéng cái bèi zhū zhēn bǎo
國城財貝諸珍寶，
pú sà wéi fǎ qǐ jīng xīn
菩薩為法起敬心，
tóu mù ěr bí shé yá chǐ
頭目耳鼻舌牙齒，
cǐ děng jiē shě wèi wéi nán
此等皆捨未為難，
shè yǒu rén lái yǔ pú sà
設有人來語菩薩：
wǒ dāng yǔ rǔ fó fǎ bǎo
我當與汝佛法寶！』
jiǎ shǐ huǒ mǎn sān qiān jiè
假使火滿三千界，
wéi qiú fǎ gù bù wéi nán
為求法故不為難，
cóng chū fā yì zhì dé fó
從初發意至得佛，
wéi wén fǎ gù jiē néng shòu
為聞法故皆能受，
wén yǐ rú lǐ zhèng sī wéi
聞已如理正思惟，
sì děng wǔ tōng cì dì qǐ
四等五通次第起，
pú sà zhù cǐ jiàn duō fó
菩薩住此見多佛，

bǐ fù wú shēng huì suǒ qǐ
彼復無生慧所起。○
rú shì sī wéi zì qín lì
如是思惟自勤勵，
wéi yǐ zhèng fǎ wéi zūn zhòng
唯以正法為尊重。○
qī zǐ juàn shǔ jí wáng wèi
妻子眷屬及王位，
rú shì yī qiè jiē néng shě
如是一切皆能捨。○
shǒu zú gǔ suǐ xīn xiě ròu
手足骨髓心血肉，
dàn yǐ wén fǎ wéi zuì nán
但以聞法為最難。○
shú néng tóu shēn dà huǒ jù
『孰能投身大火聚，
wén yǐ tóu zhī wú què jù
聞已投之無怯懼。○
shēn cóng fàn shì ér tóu rù
身從梵世而投入，
kuàng fù rén jiān zhū xiǎo kǔ
況復人間諸小苦！
qí jiān suǒ yǒu ā bí kǔ
其間所有阿鼻苦，
hé kuàng rén zhōng zhū kǔ shì
何況人中諸苦事！
huò dé sì chán wú sè dìng
獲得四禪無色定，
bù suí qí lì ér shòu shēng
不隨其力而受生。○
gòng yǎng tīng wén xīn jué dìng
供養聽聞心決定，

duàn zhū xié huò zhuǎn qīng jìng
斷諸邪惑轉清淨，
zhù cǐ duō zuò dāo lì wáng
住此多作忉利王，
lìng shě tān xīn zhù shàn dào
令捨貪心住善道，
fó zǐ zhù cǐ qín jīng jìn
佛子住此勤精進，
jiàn bǎi qiān fó xiāng yán shēn
見百千佛相嚴身，
yī qiè zhòng shēng pǔ lì yì
一切眾生普利益，
rú shì suǒ yǒu dì sān dì
如是所有第三地，

rú liàn zhēn jīn tǐ wú jiǎn
如鍊真金體無減。○
huà dǎo wú liàng zhū tiān zhòng
化導無量諸天眾，
yī xiàng zhuān qiú fó gōng dé
一向專求佛功德。○
bǎi qiān sān mèi jiē jù zú
百千三昧皆具足，
ruò yǐ yuàn lì fù guò shì
若以願力復過是。○
bǐ zhū pú sà zuì shàng xíng
彼諸菩薩最上行，
wǒ yī qí yì yǐ jiě shì
我依其義已解釋。○」

dà fāng guǎng fó huá yán jīng juàn dì sān shí wǔ
大方廣佛華嚴經卷第三十五